

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПЕДАГОГІКА ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
У ВИЩІЙ І ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛАХ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК № 37 (90)

Запоріжжя
Класичний приватний університет
2014

УДК 371.026.9

ББК 88.84.845я43

П 86

Збірник включено до переліку фахових видань згідно з Постановою Президії ВАК України від 10 березня 2010 р. № 1-05/2 (Бюлєтень ВАК України. – 2010. – № 4. – С. 8).

П 86 *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. – Запоріжжя : КПУ, 2014. – Вип. 37 (90). – 512 с.

У збірнику на базі проведених авторами досліджень висвітлені актуальні питання, що стосуються розвитку творчої особистості в різних типах шкіл, ВНЗ та позашкільних закладів.

Для науковців у галузі педагогіки та психології творчості, педагогів-практиків.

Голова редакційної ради:

доктор юридичних наук, професор А. О. Монаенко

Головний редактор:

доктор педагогічних наук, професор

Т. І. Сущенко

Заступник головного редактора:

доктор педагогічних наук, доцент

Л. О. Сущенко

Члени редакційної колегії:

доктор психологічних наук, професор

В. Й. Бочелюк

доктор педагогічних наук, професор

О. І. Гура

доктор педагогічних наук, професор

О. І. Іваницький

доктор педагогічних наук, професор

І. М. Ляхова

доктор педагогічних наук, професор

А. І. Павленко

доктор філософських наук, професор

Л. М. Сіднєв

доктор педагогічних наук, професор

А. В. Сущенко

доктор педагогічних наук, професор

О. О. Фунтікова

доктор педагогічних наук, доцент

А. В. Віндюк

доктор педагогічних наук, доцент

М. Д. Дяченко

Члени іноземної редакційної колегії:

Н. Вишнякова (Республіка Польща)

М. Жумарова (Чеська Республіка)

I. Ковалчікова (Словачка Республіка)

Рекомендовано вченого радою
Класичного приватного університету
протокол № 2 від 24 вересня 2014 р.

© Класичний приватний університет, 2014
© Колектив авторів, 2014

До уваги авторів

- Збірник включено до переліку фахових видань з педагогіки згідно з Постановою Президії ВАК України від 10 березня 2010 р. № 1-05/2 (Бюлєтень ВАК України. – 2010. – № 4. – С. 8).
- Збірник виходить 6 разів на рік: 3 випуски – червень, 3 випуски – грудень. Статті до збірника приймаються до 1 березня і до 1 жовтня відповідно.
- Збірник наукових праць регулярно розсилається до бібліотек за списком, установленним ВАК України.
- До друку приймаються неопубліковані раніше роботи обсягом 0,5–1 авторський аркуш українською, російською або англійською мовою.
- Кожна наукова стаття, подана до збірника, повинна мати такі елементи: УДК, анотація українською (до 1000 знаків), російською (до 1000 знаків) та англійською (2000 знаків) мовами і ключові слова (3–10 слів), постановка проблеми в загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми й на які орієнтується автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми; формулювання мети статті; виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки й перспективи подальших розробок у цьому напрямі; список використаної літератури за алфавітом (оформляти слід згідно з вимогами до бібліографічних описів); підпис автора і дата.
- Технічні вимоги до оформлення статей:
Стаття має бути набрана в текстовому редакторі Microsoft Word. Поля з усіх боків – 20 мм. Шрифт – Times New Roman 14 з інтервалом 1,5. Кількість таблиць, формул та ілюстрацій має бути мінімальною і застосовуватися у статті лише тоді, коли це значно покращує її зміст порівняно з текстовою формою викладу. Посилання на літературу подавати безпосередньо в тексті у квадратних дужках, зазначаючи порядковий номер джерела, під яким його внесено до списку літератури, та через кому конкретну сторінку. Наприклад: [1, с. 15].
- Якщо рукопис статті підготовлено у співавторстві, то на окремому аркуші слід чітко визначити особистий внесок кожного автора у створення рукопису та посвідчити це своїми підписами.
- При передрукуванні матеріалів посилання на збірник наукових праць "Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах" обов'язкове.
- Паперовий варіант статті, підписаний автором, завірена рецензія доктора наук відповідного профілю (крім випадків, коли автор сам має науковий ступінь доктора наук), довідка про автора на окремому аркуші (прізвище, ім'я, по батькові повністю відповідно до паспортних даних, адреса, телефони з кодом міста, e-mail, науковий ступінь, вчене звання, посада, уstanova), диск з ідентичними набраними електронними варіантами статті та довідки про автора передаються головному редакторові або надсидаються за адресою: 69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б, Класичний приватний університет, кафедра управління навчальними закладами і педагогіки вищої школи.
- Телефон для довідок: 8(0612)220-47-29.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

<i>В. Ю. АРТЕМОВ</i>	
ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНА ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	9
<i>В. С. БУГРІЙ</i>	
ОСВІТНЬО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ КРАЄЗНАВЧИХ МУЗЕЙІВ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ ТА СЛОБІДСЬКОЇ УКРАЇНИ У 20-Х РР. ХХ СТ.	17
<i>А. А. КОРОБЧЕНКО</i>	
НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА З ПРИРОДОЗНАВСТВА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	23
<i>Е. В. ЛЕЩЕНКО</i>	
ХАРАКТЕР НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В РЕЦЕПЦІї М. КОРФА (ДО 180-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. КОРФА)	33
<i>М. В. ПОДОЛЯК</i>	
ПЕРСОНОЛОГІЯ СТЕПАНА БАЛЕЯ	44
<i>О. Г. СТАДНИК</i>	
ДОКОРІННІ ЗМІНИ ЯКОСТІ ПІДРУЧНИКІВ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ПЕРЕОСМІСЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ ЯК НАУКИ ТА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТУ (ПОЧАТОК ХХ СТ.)	51
<i>О. О. ФУНТІКОВА</i>	
ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СЕНСОРНОЇ ТА ПЕРЦЕПТИВНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	58

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧASNНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

<i>О. М. АКІМОВА, Н. Ю. ШЕМИГОН</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	68
<i>Р. С. АРОНОВА</i>	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ	74
<i>Л. В. БАХМАТ</i>	
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ САМОСВІДОМОСТІ	83
<i>О. І. БЕСПАРТОЧНА</i>	
ВИВЧЕННЯ АНДРАГОГІКИ ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	88
<i>С. Б. БЄСЛЯЄВ</i>	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО РОЗРОБКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	93
<i>Г. І. БЛЯНІН</i>	
СУЧASNІ ІННОВАЦІЇ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ЧЕРНІВЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	101
<i>А. В. БОЛЬШУКІНА</i>	
ТЕХНОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РОЗВITКОМ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ	109

<i>Т. Ф. БОЧАРНИКОВА</i>	
КОМП'ЮТЕРНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ КВАЗІПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ	117
<i>О. В. ВАРЕЦЬКА</i>	
ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНІСТІ ПОНЯТТЯ “СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ”	122
<i>М. М. ВАСИЛЕНКО</i>	
ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ВАРИАТИВНОЇ ЧАСТИНИ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНЬОГО ФІТНЕС-ТРЕНЕРА	132
<i>Т. А. ВОСКОБОЙНИК</i>	
ЕМОЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	138
<i>Д. О. ГАЛЬЧЕНКО</i>	
ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ ПАКЕТІВ У ВИВЧЕННІ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ	143
<i>І. О. ГАШЕНКО</i>	
ТЕОРЕТИКО-ДИДАКТИЧНІ ОСНОВИ ІНДІВІДУАЛІЗАЦІЇ НА ЕТАПІ РОЗВITКУ СУЧASNОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	151
<i>Т. В. ГОРОБЕЦЬ, В. А. ШКОБА</i>	
ІМПРОВІЗАЦІЯ – ЕФЕКТИВНА СКЛАДОВА ЗАНЯТЬ З АКОМПАНЕМЕНТУ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ I–II РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ ВІДДІЛЕННЯ “МУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ”	157
<i>О. М. ДУБІНІНА</i>	
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В МАТЕМАТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ	163
<i>М. Д. ДЯЧЕНКО</i>	
САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ ЯК ПРОЦЕС ОСОБИСТОСТІГО ЗРОСТАННЯ: ОРИЄНТАЦІЯ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ	170
<i>В. М. єФІМОВА</i>	
ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН ДО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	182
<i>В. В. ЖЕЛАНОВА</i>	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СМISЛОВОЇ СФЕРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА У ВНЗ	193
<i>Л. В. ЗДАНЕВИЧ</i>	
АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ І ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ	199
<i>В. Н. КОБЕЦь</i>	
САМОЕФЕКТИВНОСТЬ В ОБЩЕНИИ СТУДЕНТОВ-МЕНЕДЖЕРОВ И ЕЕ ФОРМИРОВАНИЕ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ	209
<i>Т. С. КОРШУН</i>	
АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ЕЛЕКТРОННОЇ ОСВІТИ	218
<i>А. М. КРАМАРЕНКО</i>	
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ЕКОЛОГООРІЄНТОВАНИЙ АСПЕКТ	227
<i>О. Ю. КРИВОЛАП</i>	
РОЗВITOK ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	234

<i>O. В. КУЗНЕЦОВА</i>	
ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ	
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	242
<i>О. А. ЛАНДО</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ	247
<i>Г. А. ЛЕЩЕНКО</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ	
З АВАРІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НА АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ	255
<i>I. Є. МАКАРЕНКО</i>	
РОЛЬ САМОЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГА	
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЙОГО ВИСOKИХ ПРОФЕСІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ	263
<i>О. В. МАМОН</i>	
АЛГОРІТМ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
СТУДЕНТА З ВИКОРИСТАННЯМ	
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	270
<i>О. В. МОЛЧАНОК, Н. М. СИЧОВА</i>	
РОЗКРИТТЯ ПРОБЛЕМИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ	
В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ	277
<i>С. А. МОРГУНЦОВА</i>	
РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА	
В СИСТЕМІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	283
<i>Ю. В. ОРЕЛ-ХАЛІК</i>	
ФІЛОСОФСЬКІ, СОЦІОЛОГІЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ВИТОКИ	
ФАХОВОЇ КУЛЬТУРИ МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА	289
<i>Н. В. ПИЛИПЕНКО</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	
ДО ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДИТИНИ	295
<i>С. В. ПОНІКАРОВСЬКА</i>	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ:	
НІМЕЧЧИНА, ФРАНЦІЯ	306
<i>О. А. РАЦУЛ</i>	
ЗМІСТ І СТРУКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ	
МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	312
<i>Р. О. РЕДЧУК</i>	
СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	
З ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	
У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ	320
<i>Н. В. САДАНЬ</i>	
МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ	
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПІН	
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	326
<i>А. В. СВАТЬЄВ</i>	
ПОНЯТТЯ "СПОРТ" ЯК СИСТЕМОТВІРНИЙ ЕЛЕМЕНТ	
ВНУТРІШНЬОЇ СТРУКТУРИ ОСОБИСТОСТІ	
МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ	336
<i>С. В. СИВАШ</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА	
В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	344

<i>Р. В. СЛУХЕНСЬКА</i>	
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ДІАЛОГУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ	353
<i>О. С. СОКИРКО, В. І. КЕМКІНА</i>	
КОРЕКЦІЙНА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ	
ГЛУХИХ ДІТЕЙ 5–6 РОКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ	360
<i>І. М. СОКОЛ</i>	
КОНЦЕПТUAЛЬНИЙ ЗМІСТ ПОНЯТТЯ "КВЕСТ"	366
<i>Л. О. СУЩЕНКО</i>	
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ:	
ОРИЄНТИРИ СУЧASNОСТІ.....	373
<i>Р. В. СУЩЕНКО</i>	
АНАЛІЗ ГЕНЕЗИСУ ФЕНОМЕНУ "УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА"	
З МЕТОЮ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	
ІНЖЕНЕРІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	380
<i>Т. І. СУЩЕНКО</i>	
ДИДАКТИЧНІ ЦІННОСТІ СУЧASNOGO ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ	388
<i>Р. О. ТАРАСЕНКО</i>	
ФАХОВО ОРІЄНТОВАНІ РЕСурсИ СУЧASNOGO ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ	
ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ	
ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА	399
<i>С. С. ТРЕГУБ</i>	
ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	
МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ФАХІВЦЯ	407
<i>К. В. ТРОФІМУК</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ АКТИВНОГО СЛОВНИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ	
В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ	
МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ	412
<i>Н. А. ФОЛОМЄССА</i>	
ТЕАТР-СТУДІЯ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ	
ЯК ОДИН З ВИДІВ МУЗИЧНО-ЕСТРАДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	
ТА КЕРІВНИКА ШКІЛЬНОГО ЕСТРАДНОГО КОЛЛЕКТИВУ	421
<i>О. О. ЧЕВИЧЕЛОВА</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННОСТІ	
МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	427
<i>І. В. ШАПОВАЛОВА</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ	
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ	433
<i>Н. М. ШАЦЬКА</i>	
РЕАЛІЗАЦІЯ УМОВ ФОРМУВАННЯ В ШКІЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ	
ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО УКРАЇНОМОВНОЇ КУЛЬТУРИ	
В ІНСТИТУТАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	442
<i>І. В. ШКОЛА</i>	
МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ	
ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	449
<i>Ю. О. ЯНІСІВ</i>	
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ОСВІТІ	456

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА

Л. Ф. КУРИННАЯ
ВЕДУЩИЕ ФОРМЫ РАБОТЫ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА
С УЧЕТОМ СЛОВОЦЕНТРИЧЕСКОГО ПОДХОДА 462

О. І. ТИЩЕНКО
ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ШКОЛЯРІВ 471

Р. М. ТОЛОЧКО
МУЗИКА В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОГО СТИМУЛОВАННЯ
ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 477

ВИЩА ШКОЛА

С. В. ГУМЕНЮК
ОПИТУВАННЯ ВІКЛАДАЧІВ ЩОДО ФОРМУВАННЯ
ПРОДУКТИВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ 484

А. К. КУЛІЧЕНКО
ПРОЕКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ВІД САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ 492

О. Ф. СМОЛЯРЧУК
ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В КИТАЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ГОНКИНГУ (КНР) 499

Д. Р. ЩЕПОВА
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ
АГРАРНИХ ВНЗ: АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ 505

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 37.013.46

В. Ю. АРТЕМОВ**ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНА
ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ**

У статті здійснено спробу виявити історико-педагогічну сутність феномена деонтологічної компетенції, визначити періодизацію розвитку поняття компетентності, розкрити загальноєвропейську систему ключових компетенцій на базі всіх національних систем класифікації, запропоновано методи щодо визначення компетенцій та компетентності, а також запропоновано трирівнева ієрархічну класифікацію деонтологічних компетенцій.

Ключові слова: компетентність, компетенція, деонтологічна компетенція, класифікація деонтологічних компетенцій, імпліцитність, експліцитність, інституціональність.

У ХХ ст. у зв'язку із загальною індустріалізацією затребуваною стала особистість, яка володіє сумою конкретних знань, умінь, навичок, необхідних у тій чи іншій професії. Відповідно змінилася й парадигма освіти. Певною мірою ця парадигма відповідає класичному періоду в науці. На прикінці ХХ – початку ХХІ ст. парадигма освіти знову зазнала змін. Освіта побачила своїм завданням підготовку для суспільства такої особистості, яка була б здатна самостійно пристосовуватися до потреб життя, які динамічно змінюються, самостійно планувати й долати свої життєві перешкоди. Однією з причин цього явища є те, що система освіти стала нездатною ефективно готувати велику кількість вузьких фахівців для нескінченної множини професій, що безперервно виникають. Друга причина полягає в тому, що учень, отримавши широкий доступ до інформації поза вузьких меж педагогічного процесу, не відчуває себе просто об'єктом педагогічного процесу, а визначає свою суб'єктність. Цьому сприяла загальна інформатизація життя, перехід від постіндустріального до інформаційного суспільства й суспільства знань.

Нами було проаналізовано історіографію цієї проблеми, окрім питання якої досліджували визначні науковці, зокрема О. А. Деркач [1], В. Г. Зазикін [1], І. А. Зимня [2], Дж. Равен [3], О. Я. Савченко [4], А. В. Хуторський [6], О. Н. Яргін [7], W. Hutmacher [8] та ін.

Водночас, аналіз публікацій у наукових фахових журналах свідчить, що шляхи визначення історико-педагогічної сутності феномену деонтологічної компетенції все ще потребують додаткового ретельного наукового дослідження.

9. Шахненко В. І. Програма "Здоровий спосіб життя" / В. І. Шахненко // Університет освітою. – 2004. – № 8. – С. 5–8.
10. Tuning educational structures [Electronic resource]. – Mode of access: <http://tuning.unideusto.org/tuningeu>.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2013

Ефимова В. М. Содержание подготовки будущих учителей естественных дисциплин к здоровьесберегающей деятельности

В статье проанализированы теоретические и практические вопросы оценки содержания здоровьесберегающего компонента подготовки студентов естественно-научных факультетов, опыт реализации в Таврийском национальном университете им. В. И. Вернадского.

Ключевые слова: профессиональная подготовка будущие учителя естественно-научных дисциплин, здоровьесберегающая деятельность, здоровьесберегающие технологии.

Yefimova V. Content of Training Future Science Teachers for Health Protecting Activities

The articles analyses theoretical and practical issues of health protecting component content selection for future Science teachers training. The content of the disciplines aimed at students' professional training was formed in accordance with resource approach (by means of actualizing health protecting potential of traditional disciplines in training future Biology and Chemistry teachers); competence-based approach (paying particular attention to developing practical skills of health protecting activities, the formation of value attitude to health and safety); principles of synergetics (using problem based themes as attractors of nonlinear system of students' professional socialization in the content of the disciplines); and principles of advanced training (giving priority to the use of interactive technology, modern means of information search and analysis; technology of critical analysis with texts about health orientation; optimization of the total work load; consistency of the content, forms and methods of education to the age characteristics of students).

The effectiveness of the proposed principles of content selection for future Science teachers training has been verified by many years of practical experience in teaching students, and the analysis of the results of the formative experiment.

Key words: professional training, future Science teachers, health protecting activities, health protecting technologies.

378.011.3-051

В. В. ЖЕЛАНОВА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СМISЛОВОЇ СФЕРИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА У ВНЗ

У статті проаналізовано провідні концепції смислів. Визначено теоретичні постулати, що є засадничими у дослідженні проблеми формування смислової сфери майбутнього педагога у ВНЗ. З'ясовано, що "за вертикалью" смислова сфера містить особистісні смисли, смислові установки, смислоутворювальні мотиви, смислові конструкти, смислові диспозиції та особистісні цінності. Доведено, що "за горизонталлю" вона містить змислоутворення, смислоусвідомлення та смислобудівництво.

Ключові слова: смисл, смислова сфера, особистісні смисли, смислова установка, смислоутворювальні мотиви, смислові диспозиція, особистісні цінності, смислоутворення, смислоусвідомлення, смислобудівництво.

Гуманістичний характер процесу модернізації вищої освіти в Україні пов'язаний зі зміною її пріоритетів, що спрямовані на розкриття внутрішніх механізмів професійного становлення. У цьому контексті домінує смислова сфера особистості, оскільки смисли є тією інстанцією, яка підпорядковує собі інші життєві прояви особистості (О. Леонтьєв). Вони є кризовим компонентом, що визначає грань особистісного, безособистісного та позаособистісного (І. Рудакова). Зазначені позиції знайшли відображення у новій методологічній системі, а саме у "смисловій парадигмі" освіти. У сучасному освітньому просторі ВНЗ реалізація ідей смислової парадигми освіти пов'язана з упровадженням смислової педагогіки (О. Асмолова), "смислової дидактики" (І. Абакумова, П. Єрмаков, В. Фоменко), людиноосвіти (В. Кличко). Тобто результатом освіти смислової спрямованості є особистість, що володіє культурно-опосередкованим, усвідомленним ставленням до себе і світу, а також осмисленими ціннісно-особистісними відносинами, які інтегрують у собі не лише предметний, а й смисловий бік життя освіти. Отже, актуальність і необхідність формування смислової сфери особистості майбутнього педагога у процесі навчання у ВНЗ є очевидною.

До наукового вжитку категорію "смисл" у її психолого-педагогічній інтерпретації увів Л. Виготський у процесі розробки проблеми співвідношення значення й смислу. Розв'язання цієї проблеми дало змогу розкрити ідею переходу від внутрішнього плану до зовнішнього, охарактеризувати не лише структуру, але й психологічну сутність "шляху від мислення до мови" (Л. Виготський) як шляху втілення внутрішньо стислого смислу в зовнішньо розгорнуту систему значень; глибше зrozуміти екстеріо- та інтеріоризацію [3].

Подальшу розробку проблема смислу знайшла в дослідженнях О. Леонтьєва. Він увів категорію "особистісний смисл", що виражає не ситуативний вибір семантичного поля, а інтегровану цілісність психічного.

При цьому він зауважує, що особистісні смисли відображають мотиви, які породжуються діючими життєвими відносинами й ставленням суб'єкта до усіх відомлюваних об'єктивних явищ. Особистісний смисл, на думку О. Леонтьєва, є співвідношенням мотиву й мети, він має об'єктивний предметний бік і відображає унікальну суб'єктивність певного індивіда [4].

Ідеї Л. Виготського й О. Леонтьєва набули конкретизації в концепції смислових утворень особистості (О. Асмолов, Б. Братусь, В. Вілюнас та ін.), у межах якої були обґрунтовані поняття "смислове утворення" (В. Вілюнас), "смислова установка" (О. Асмолов), "смислова сфера особистості" (Б. Братусь). Проте в узагальненому вигляді смислова концепція особистості була обґрунтована саме Д. Леонтьєвим [6].

Сучасні дослідження смислової проблематики висвітлені такими провідними науковими напрямами: дослідження смислових установок (О. Асмолов); формування смислових утворень (Б. Братусь); обґрунтування смислової концепції особистості (Д. Леонтьєв); концепція смислової динаміки (Ф. Василюк); дослідження конкретних механізмів смислоутворення (О. Насиновська); дослідження порушень смислоутворення (Б. Братусь, Б. Зейгарник, Л. Цветкова); дослідження форм існування особистісних смислів у свідомості та самосвідомості (В. Столін); аналіз зв'язку смислових утворень з емоційними явищами (В. Вілюнас); вивчення смислових аспектів вольової регуляції (В. Іванніков); вивчення усіх сучасних понять і категорій педагогіки та психології крізь призму їхнього смислового "наповнення" в межах нового наукового напряму – "смислової дидактики" (І. Абакумова, П. Єрмаков, В. Фоменко). Отже, аналіз наведених досліджень дає змогу говорити про те, що в психолого-педагогічній науці має місце певна багатоаспектність, різноспрямованість досліджень проблеми смислів. Утім, вони не мають антагоністичного характеру, а скоріше взаємодоповнюють і збагачують одне одного, не заперечуючи сутнісним основам смислової теорії особистості. Проте, постає питання: які теорії та концепції смислу є найгрунтovanішими в контексті проблеми формування смислів майбутнього педагога.

Мета статті – проаналізувати концептуальні засади формування смислової сфери майбутнього педагога.

Беручи до уваги дослідження зазначених учених та враховуючи наші наукові позиції, наполягаємо, що саме поняття "смислова сфера особистості" як "...особливим чином організована сукупність смислових утворень (структур) і зв'язків між ними, що забезпечують смислову регуляцію цілісної життєдіяльності суб'єкта у всіх їх аспектах" [6, с. 154] є зasadничим у нашему дослідженні.

Зауважимо, що смислові аспекти дослідження ми висвітлюємо в контексті розуміння смислу, подане в студіях Д. Леонтьєва. На його думку, смисл – це суб'єктивна значущість об'єктів і явищ дійсності, що виявляється у двох формах: 1) в емоційному забарвленні образів сприйняття й уявлень цих об'єктів і явищ; 2) у розумінні (інтерпретації) суб'єктом їх ро-

дій місця у своїй життєдіяльності – у задоволенні певних потреб, у реалізації тих або тих мотивів, цінностей тощо [6, с. 423–424]. При цьому головним змістом смислу є значення, що розуміється.

Надзвичайно важливими для нас є певні особливості смислу, що також були обґрунтовані Д. Леонтьєвим. Це такі:

1. Смисл породжується реальними відносинами, що пов'язують суб'єкта з об'єктивною дійсністю.
2. Безпосереднім джерелом смислоутворення є потреби й мотиви особистості.
3. Смисл відрізняється дієвістю.
4. Смислові утворення не існують ізольовано, а утворюють єдину систему.
5. Смисли породжуються й змінюються в діяльності, у якій лише й реалізуються реальні життєві відносини суб'єкта [6, с. 123–124].

Дещо інше розуміння смислів спостерігаємо в смисловій дидактиці. Відповідно до її положень смисл розглядається як завдання, мета, цілепокладання; у змісті навчального процесу – як особлива форма культури, як "відкрито-змінений смисл" (О. Леонтьєв); у динаміці навчального процесу – як переживання його учасників: викладачів і студентів, як "синхронізація смислових полів", як спрямована смислова трансляція, що ініціює смислоутворення студентів (І. Абакумова) [1].

Значущими для нас є ідеї Д. Леонтьєва щодо структури смислової сфери особистості, яка відображенна такими складниками: особистісний смисл, смислова установка, мотив, смислова диспозиція, смисловий конструкт, особистісні цінності.

Розглянуті складники смислової сфери належать до трьох рівнів організації, а саме: рівня структур, що безпосередньо включені в регуляцію процесів діяльності і психічного відображення (особистісний смисл і смислова установка); рівня структур, що відповідальні за смислоутворення й безпосередньо впливають на структури першого рівня (мотив, смислова диспозиція та смисловий конструкт); рівня вищих смислів, до яких належать особистісні цінності, що є незмінними й стійкими протягом усього життя [4].

Зазначимо, що особистісний смисл, смислова установка, смислоутворювальні мотиви є ситуативними, нестійкими. Вони утворюються й функціонують лише в межах конкретної діяльності, вихід їх за межі цієї діяльності й набуття стійкості означає трансформацію їх в інші, стійкі структури. Такими є смислові конструкти, смислові диспозиції, особистісні цінності, що мають трансситуативний, "наддіяльнісний характер", тобто вони стійкі, стабільні, "надситуативні". Цей підхід до смислової сфери особистості є структурно-функційним.

Додамо, що існує також і динамічний підхід. Науковці (О. Асмолов, Б. Братусь) пропонують розрізняти "велику" та "малу" динаміку смислових утворень. Під "великою динамікою" розвитку смислових утворень розумі-

ють процеси народження й зміни смислових утворень особистості в ході життя людини, у ході зміни різних видів діяльності [2, с. 38]. Під “малою динамікою” розвитку смислових утворень розуміють процеси породження й трансформації смислових утворень у ході тієї або тієї діяльності [2, с. 39]. З погляду динамічного аналізу смислової сфери й смислової регуляції особистості відомі три види смислових процесів: смислоутворення, смислоусвідомлення, смислобудівництво.

Сутність смислоутворення полягає в підключені нових об'єктів (явищ) до існуючої низки або системи смислових зв'язків, у результаті чого ці об'єкти (явища) набувають нового змісту, а смислова система поширяється на нові об'єкти (явища). Смислоутворення реалізується як “процес поширення смислу від провідних, змістотвірних “ядерних” смислових структур до приватних, периферійних, похідних у конкретній ситуації діяльності, що розгортається” [6, с. 255].

Доречно звернути увагу, що смислоусвідомлення здійснюється через два процеси: усвідомлення смислових структур і усвідомлення смислових зв'язків. Тобто смислоусвідомлення пов'язане з рефлексивною роботою свідомості, що спрямована не стільки на себе, скільки на світ і полягає у розв'язанні особливих завдань, а саме: 1) завдань пізнання реальності (що все є?); 2) завдань на смисл, на відкриття смислу (що це є для мене?) (О. Леонтьєв) [5, с. 184].

Результатом усвідомлення смислових зв'язків або розв'язання завдань на смисл є вербалізація смислу, тобто його втілення в певних значеннях, що переводить смисл на новий рівень функціонування. При цьому О. Леонтьєв виділяє основні способи перетворення смислу при його вербалізації: смисл отримує причинне пояснення; смисл набуває певного обсягу, тобто обмежується певними межами; смисл набуває стабільності, якість індивідуального соціального чинника. Відносно предметного змісту смислу відбувається розширення контексту, а його осмислення – через усвідомлення смислових зв'язків у напрямі “від частини до цілого” і підключення нових смислових контекстів.

Нарешті, процеси смислобудівництва відповідно до смислової концепції Д. Леонтьєва, опосередковані “особливим рухом свідомості”, її “особливою внутрішньою діяльністю” (її можна вважати рефлексією) та спрямовані на порівняння, супідрядність і впорядковування відносин су́б'єкта зі світом, зокрема шляхом творчої перебудови колишніх зв'язків. Процеси смислобудівництва можуть породжуватися трьома класами ситуацій: критичними життєвими ситуаціями, що виникають при розузгодженні життєвих відносин і смислових структур особистості; особистісними внесками значущих інших; зіткненням з художньо-відображену реальністю у мистецтві, де механізмом смислоутворення є художнє переживання [6].

Беручи до уваги наведені думки щодо структури й динаміки смислової сфери особистості, зазначимо, що в цьому дослідженні смислова сфера розглядається у форматі майбутньої професійної діяльності – смислового

ствалення до неї. Отже, ми визначаємо смисли як суб'єктивну значущість об'єктів і явищ професійної діяльності, що виражається в ціннісному ставленні до майбутньої професії, розумінні свого місця в ній, а також у реалізації певних мотивів, потреб.

Структуру смислової сфери майбутніх педагогів нами визначено у форматі структурно-функціонального та динамічного підходів. “За вертикалью” в смислової сфері майбутніх учителів початкових класів значущими є і ситуативні, і стійкі смислові утворення особистості: смислова установка, смислова диспозиція та особистісні цінності. Зазначимо, що між ними відбувається взаємодія. “За горизонталлю” смислова сфера майбутніх педагогів пов’язана зі смислоутворенням, смислоусвідомленням та смислобудівництвом у “малій динаміці”, оскільки зазначені смислові процеси відбуваються в процесі конкретних видів діяльності. Конкретизуємо, що смислоутворення ототожнюється нами з появою смислових новоутворень. При цьому ми звертаємося до класичних “зон розвитку” (Л. Виготський) та відомої психологічної послідовності “входження в зону розвитку – зона актуального розвитку – зона найближчого розвитку – зона саморозвитку”, що є детермінантами в тенденціях смислоутворення. Смислоусвідомлення та смислобудівництво майбутніх учителів початкових класів є вербалізацією смислу та його рефлексією.

Висновки. Таким чином, у процесі розробки теоретичних аспектів проблеми формування смислової сфери майбутнього педагога зasadничими для нас є такі позиції, як: концептуальні положення Л. Виготського щодо співвідношення значення й смислу як “шляху від мислення до мови”, як переходу від внутрішнього плану до зовнішнього; підходи О. Леонтьєва стосовно поняття “особистісний смисл”, що є інтегрованою цілісністю й відбивають мотиви особистості; позиції Б. Братуся щодо феномена “смислова сфера особистості”; динамічний підхід, у контексті якого викремлено “велику” й “малу” динаміку смислових утворень (О. Асмолов, Б. Братусь); смислова концепція особистості Д. Леонтьєва, у форматі якої обґрунтовано структурно-функціональний і динамічний підхід до трактування смислової сфери особистості й відповідно викремлено стійкі та ситуативні смислові утворення, а також смислові процеси, а саме: смислоутворення, смислоусвідомлення, смислобудівництво; ідеї смислової дидактики (І. Абакумова) щодо суб'єктивно-особистісної включеності студента в освітній процес засобами активізації та педагогічного забезпечення дії механізмів смислоутворення.

Обґрунтована нами дефініція смислу, а також підходи до трактування структури смислової сфери є зasadничими щодо визначення провідних механізмів смислогенезу майбутнього педагога, розробки педагогічного інструментарію формування смислової сфери особистості у межах контекстного навчання. Оскільки ми переконані, що саме в системі контекстного навчання створюються реальні умови для реалізації смислоутворювального контексту. Ці аспекти дослідження є перспективними й потребують подальшого вивчення.

Список використаної літератури

1. Абакумова И. В. Обучение и смысл: смыслообразование в учебном процессе // Монография / И. В. Абакумова. – Ростов-на-Дону : Изд-во Ростов. ун-та, 2003. – 480 с.
2. Асмолов А. Г. Психология личности / А. Г. Асмолов. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1990. – 336 с.
3. Выготский Л. С. Мышление и речь / Л. С. Выготский. – 5-е изд., испр. – Москва : Лабиринт, 1999. – 352 с.
4. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. – Москва : Политиздат, 1977. – 304 с.
5. Леонтьев А. Н. О психологической функции искусства (гипотеза) / А. Н. Леонтьев ; под ред. А. Я. Зися, М. Г. Ярошевского // Художественное творчество и психология. – Москва : Наука, 1991. – С. 184–187.
6. Леонтьев Д. А. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности / Д. А. Леонтьев. – Москва : Смысл, 2003. – 487 с.

Стаття надійшла до редакції 22.09.2014

Желанова В. В. Концептуальные основы формирования смысловой сферы будущего педагога в вузе

В статье проанализированы ведущие концепции смыслов. Определены теоретические позиции, которые являются основополагающими в исследовании проблемы формирования смысловой сферы будущего педагога в вузе. Выяснено, что "по вертикали" смысловая сфера содержит личностные смыслы, смысловые установки, смыслообразующие мотивы, смысловые конструкты, смысловые диспозиции и личностные ценности. Доказано, что "по горизонтали" она связана со смыслообразованием, смыслоосознанием и смыслостроительством.

Ключевые слова: смысл, смысловая сфера, личностные смыслы, смысловая установка, смыслообразующие мотивы, смысловая диспозиция, личностные ценности, смыслообразование, смыслоосознание, смыслостроительство.

Zhelanova V. Conceptual Bases of Forming Semantic Sphere of the Future Teachers in High School

The article analyzes the key concepts of meaning, namely L. Vygotsky's position regarding the relationship between value and meaning; A. Leontiev approaches regarding the concept of "personal meaning"; B. Bratus position relative to the phenomenon of "semantic sphere of the individual"; dynamic approach in the context of which singled out the "big" and "small" dynamic semantic entities (O. Asmolov, B. Bratus); semantic concept of personality D. Leontiev. Based on their analysis outlines the theoretical position that is thorough in researching the problem of forming semantic scope of future teachers in high school.

Defined meanings of future teachers as subjective significance of objects and phenomena professional activity, resulting in a value attitude to the future of the profession, an understanding of their place in it, as well as in the implementation of certain motives and needs.

According to the structural-functional and dynamic approach to the interpretation of the structure of the semantic scope of future teachers found that the "vertical" sense sphere contains both situational (personal meanings, semantic installation semantic motives) and so resistant (semantic constructs meaning disposition, personality values) semantic entities. It is proved that the "horizontal" it is associated with "low dynamic" and "big driver" semantic units, as well as with processes of sense, and the formation of sense, construction of meaning in "low dynamic" because these semantic processes occur during specific activities.

Key words: meaning, semantic field, personal meanings, semantic unit, semantic motives semantic disposition, personal values of sense, formation of sense, construction of meaning

УДК [371.134+373.2].004.12(4-11)(045)

Л. В. ЗДАНЕВИЧ

**АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
ІЗ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ
І ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ**

У статті запропоновано аналіз системи підготовки фахівців із дошкільної освіти в країнах Східної Європи і пострадянського простору. Доведено, що майже не має наукових відомостей щодо змісту та структури професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до роботи з дезадаптованими дітьми, що є необхідним у світлі формування єдиного європейського освітнього простору. Зазначено, що головними тенденціями вдосконалення системи підготовки вихователів у зарубіжних країнах є розуміння урядами пріоритетної ролі дошкільної освіти, необхідності якісної підготовки вихователів та належної уваги заходам щодо соціалізації дітей дошкільного віку.

Ключові слова: система професійної підготовки, вихователь, дошкільний вік, дошкільна освіта, вища освіта, зарубіжний досвід.

Наприкінці ХХ ст. виокремилися регіони, у яких за певних економічних, політичних, соціальних причин порушена послідовність освітніх та інтеграційних процесів. До таких регіонів належать Східна Європа й країни колишнього СРСР.

У країнах Прибалтики традиційно продовжується підготовка вихователів дошкільної освіти за моделлю колишнього СРСР. Освітня програма з підготовки дошкільного педагога має вигляд набору компетенцій, які потрібно освоїти студентам у процесі навчання. Кожна компетенція відповідає набору модулів, розподілених за роками або етапами освіти. Користуючись системою кредитів і модулів, студенти, майбутні фахівці дошкільного дитинства можуть складати індивідуальні навчальні плани, які є пропідімні для набуття певних (за навчальною програмою) компетенцій дошкільного педагога, вибираючи не тільки курси, але місце й періоди навчання [11; 12].

Так, у Литві академічні стандарти курсів за спеціальністю "Дошкільна педагогіка" є прийнятними для всіх студентів і майбутніх роботодавців (інституцій дошкільної освіти). Якість вищої педагогічної освіти є предметом турботи ВНЗ, він покликаний нести відповідальність за внутрішній контроль і самооцінку якості своєї роботи. У країні встановлено новий підхід до змісту та організації навчального процесу – компетентнісний. Існує класифікація компетенцій на загальні та спеціальні. Загальні компетенції (інструментальні, міжособистісні, системні) охоплюють такі навички, без яких неможлива ефективна робота майбутнього педагога. Проте, у планах підготовки фахівців у Латвії, Естонії та Литві не виокремлено програми (спецкурсу, семінару) для майбутніх вихователів, у яких було б передбачено години для ознайомлення з проблемами дезадаптованих дошкільників.

Наукове видання

**ПЕДАГОГІКА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
У ВИЩІЙ І ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛАХ**

ВИПУСК № 37 (90)

Виходить 6 разів на рік

Редактори: І. Ю. Антоненко, А. О. Бессараб
Технічні редактори: Н. А. Ананьїна, Ю. В. Волошина, О. В. Дрига

Підписано до друку 30.09.2014.

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк різографій. Гарнітура Times.
Умовн.-друк. арк. 35,51. Обл.-вид. арк. 35,95. Тираж 500 пр. Зам. № 06-14Ж.

Видавець та виготовлювач
Класичний приватний університет
69002, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 70б

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 3321 від 25.11.2008 р.